

בא (99)

אומר רבי יעקב קמינצקי צא וראה מעלתם של ישראל. כבר משעת חצות הלילה, כאשר ה' הכה את בכורי מצרים, קראו המצרים לישראל לצאת מארצם. שנים רבות המתינו כלל ישראל לרגע הגאולה הגדול, ייחלו יומם ולילה ליום זה, בו יקבלו מהמצרים רשות לעזוב את ארצם. והנה הגיע הרגע הגדול. פרעה ועבדיו קוראים לישראל לעזוב את מצרים לאלתר. אך בני ישראל מסרבים לעזוב עד שיגיע הבוקר. הם מחוייבים לשמוע לדבר ה' (לעיל כב): **"ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר"**. יתכן ועד הבוקר יתחרטו פרעה ועבדיו, ומי יודע אימתי תחזור הזדמנות נדירה זו. אך דבר ה' חזק יותר. האיסור שלא לצאת מפתח הבית גובר על החשש מפני העתיד. זו היתה עמידתם בניסיון, וזאת הוא לדור האחרון, כי גם לקראת בוא הגאולה העתידה, אם גאולה זו תהיה מותנית בעבירה על איסור שבתורה, גם אז אסור לעבור על האיסור. תתעכב הגאולה ולא נעבור על קוצו של יו"ד מן התורה וההלכה.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

הבוטח בה' חסד יסובבנו

וְעֵבֶר ה' לִנְגָף אֶת מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמִּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וַפֹּסֶס ה' עַל הַפֶּתַח וְלֹא יָתַן הַמִּשְׁחָת לָבֶא אֶל פֶּתִיכָם לִנְגָף (יב,כג)

אומר רבינו בחיי: אין הדם מונע את הנגף, ולא מי שנמנע מנתינת הדם הביא על עצמו את הנגף. אלא, לימד אותנו הכתוב כאן, כי מי שמאמין בה' באמונה שלימה, ותלה בו בטחונו באופן מוחלט, ולא חשש מאימת פרעה וגזרותיו, אלא שחט לעיני מצרים את השה שהיה האליל שלהם, ונתן מדמו על המזוזות ועל המשקוף, ראוי היה לכך שהקב"ה יגן עליו מפני הנגף והמשחית. וזהו שאומר הרמב"ם ב"מורה נבוכים", שנגלה לו סוד, שאם יש לאדם בטחון גדול בה', יש לו על ידי כך התקשרות ודבקות בהשם, ואם הוא דבק בה', שום מזיק לא יכול להתקרב אליו. ואפילו הרשע, אם שם מבטחו בה', הוא מוגן, וכך אמרו חז"ל (ילקוט שמוני), על הפסוק **"רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו"** (תהלים לב, י), שאפילו רשע הבוטח בה', הקב"ה מקבל אותו ומגן עליו.

ספר "ומתוך האור"

וַפֹּסֶס ה' עַל הַפֶּתַח (יב,כג)

לעולם אין מושיעים לו לאדם מן השמים אלא אם יש בו התחלה של תשובה, כפי שאמרו חז"ל: פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם. הפתח אפילו קטן ביותר, חייב להיפתח תחילה מצד

כי "אני" הכבדתי

בֹּא אֶל פְּרַעְהָ כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבֹי (י, א)

יש להבין מדוע הקב"ה הוסיף המילה **"אני"**, לכאורה די היה לומר **"כִּי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבֹי"** ! והנה ידועה קושיית העולם, מדוע הקב"ה שלח את משה שוב אל פרעה, אחר שאמר: **"ה' הצדיק, ואני ועמי הרשעים"**? (ט, כז) ותירצו המפרשים, שפרעה אמר: ה' הצדיק ואני, ועמי הרשעים, והיינו שלא הודה ברשעו. ולמדו זאת מכך שלא אמר: **"ה' הצדיק ואנחנו הרשעים"**. נמצא שהמילה **"אני"**, מגלה לנו שפרעה נותר ברשעו, ולכן היה צריך שוב התראה. ועתה נבאר הפסוק כך: **"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעְהָ"**, ומדוע צריך שוב פעם להזהירו? **"כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבֹי"**, כלומר, מפני שלבו של פרעה נותר כבד כשהיה, וזאת ידענו מכך שאמר **"אני"**

רבי יהונתן אייבשיץ בספרו "מדרש יהונתן"

מבט הנצח של כלל ישראל

וַיִּדְבֹּר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׁאַלּוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ וכו' (יא,ב)
א"ל הקב"ה למשה בבקשה ממך, לך אמור להם לישראל בבקשה מכם שאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב, כדי שלא יאמר אותו צדיק ועבדום ועינו אותם קיים בהם, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים (ברכות ט). צריך באור, וכי הקב"ה מקיים הבטחתו רק כדי שלא יבא אברהם אבינו בטענה, הרי בגמרא איתא (ברכות ז): כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה לטובה אפילו על תנאי לא חזר בו? עוד צריך לבאר למה נצרך ל"וַיִּדְבֹּר נָא", להתחנן אליהם שיקחו? אפשר לבאר על פי הגמרא (קדושין לט): אמר רבי יעקב שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והא דכתיב בתורה למען ייטב לך והארכת ימים הכוונה לעולם הבא שכולו טוב. לפי זה פשוט היה לכלל ישראל שהבטחת הקב"ה של **"רכוש גדול"** אין הכוונה בעולם הזה אלא לעולם הבא שכולו טוב. הרי לנו מבט יהודי אמיתי שמעונין בשכר נצחי חלף שכר בעולם הזה העראי. זו כוונת חז"ל: **"שלא יאמר אותו צדיק ועבדום וענו אותם קיים"** היינו בגופם הגשמי בעולם הזה ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם, בגופם, אלא לעולם הבא לכן ביקש הקב"ה מכלל ישראל שישאלו כלי כסף וכלי זהב ויקויים בהם: **"ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"** גם בגופם בעולם הזה למרות שזו לא היתה הבטחת הקב"ה.

ספר "לתתן עליון" בשם הגאון ר' יעקב יצחק וודרמן זצ"ל

קומו צאו מתוך עמי (יב, לא)

מכות. ולכן גמר ואמר האדון ב"ה שתהיה הנחת תפילין 'בכתבת זכרון' ביד כהה שלנו שהיא דוגמת יד החזקה המוציאה אותנו ממצרים, וזה הוא שאמר הכתוב כאן "פִּי פִתְחָק יָד".

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" בשם אור החיים הקדוש

הלכה: הלכות נשיאת כפים: בביה"ל (סימן קכח) בהקדמה לסימן זה: כתב בספר חרדים, מצוה עשה לברך את ישראל, שנאמר "כה תברכו את בני ישראל אמר להם", ובפסקי תשובות (אות א') כתב ובספרא (ויקרא ט'): וישא אהרן ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים באותה שעה זכה במתנות כהונה, וזכה בנשיאת כפיים לו ולדורותיו עד שיחיו המתים, ואכן הסכימו הפוסקים שאף בזמן הזה נשיאת כפיים היא מן התורה, בין בארץ ישראל ובין בחוץ לארץ, ואין קשורה המצוה דווקא למקום המקדש או לזמן שבית המקדש היה קיים.

פסקי תשובות חלק ב'

פתגם: מה שחינם, מחירו יקר יותר **ספר "שמחלה"**

חקירה: זקן ואינו לפי כבודו, באבידה דחיה, שכבוד הבריות דוחה את המצוה השבת אבידה, או פטור, שאינו מחויב ליתן כבודו בשביל ההשבה (שיעורו ר' שמואל בבא מציצא ח"ב עמוד שכח, ובחידושים עמוד קכד) **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: סגולה בדוקה: מחבר אחד הביא את ספרו לפני רבי חיים מבריסק, כדי לבקש הסכמה. דיפדף רבי חיים בספר, עיין פה ושם, לבסוף פנה אל המחבר ואמר: בצאתך יחידי בלילה קח עמך ספר זה והוא ישמור עליך מכל רע. נהרו פני המחבר והוא שאל מתוך קורת רוח: האמנם עד כדי כך מגעת קדושתו של ספר זה! לא, השיב רבי חיים, אלא חכמינו אמרו: תלמיד חכם אל יצא יחידי בלילה, מפני המזיקים, אבל משיראו המזיקים ספר זה לא ינסו להיטפל אליך שכן הוא מעיד עליך, כי אינך תלמיד חכם. **ספר "חוד וחלק" חלק א' (פט)**

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, צדוק בן מרים, ויקטור חי בן יקוטה. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, נשמת שלמה בן משה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

האדם. ברם כאן במצרים היו בני ישראל שקועים בטומאת הגלות ולא היתה כל התעוררות מצדם ולא נפתח כל פתח, ואף על פי כן חמל עליהם השם יתברך והא פתח בפניהם תחילה את פתח הגאולה, מבלי להתחשב בכך שהם לא פתחו אפילו פתח כחודו של מחט. וזה שאמר הפסוק: "וּפָסַח ה' עַל הַפֶּתַח", פסח ה' על אותו פתח שהיו בני ישראל צריכים לפתוח תחילה והוא הקדים לפתוח להם את פתח הגאולה.

מענינה של תורה

וְהִנֵּה לְבָנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בָּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם (יג, ח)

שנינו בגמרא ונפסק בשו"ע (יו"ד סי' רא): כי למרות שמקוה טהרה צריך להיות דוקא אם יש בו ארבעים סאה של מי גשמים, אבל מים שהיו שאובים בכלי א"א לעשות מהם מקוה טהרה. אע"פ כן יש מציאות לעשות מקוה טהרה גם עם ארבעים סאה של מים שאובים, והוא ע"י שעושים השקה, דהיינו שמחברים את המים השאובים עם מקוה כשירה של ארבעים סאה מי גשמים ע"י שנוגעים זה בזה, ואז גם המים השאובים מקבלים דין מקוה כשירה כמו הארבעים סאה של מי גשמים. לאור זה אפשר לומר בדרך דרש: ידוע שהתורה נמשלה למים וכמו שאמרו חז"ל: אין מים אלא תורה שנאמר "הוי כל צמא לכו למים". ולפ"ז יבואר שע"י שאנו עוסקים בתורה עם הבנים בעודם קטנים, הרי נעשתה בכך "השקה" ע"י שמים נגעו במים, מי התורה של הגדולים שהוא בבחינת "הבל שיש בו חטא", עם מי התורה של הקטנים שהוא בבחינת "הבל שאין בו חטא", וכן עסק התורה של הגדולים משיק לתורה של הקטנים את המעלה של "בדחילו ורחימו" זו התורה העולה ופורחת למעלה. ומכאן נבין למה מנה הרמב"ם מצות לימוד התורה של עצמו עם לימוד תורה של הבנים, להורות ולאליפנו בינה שאין שלימות במה שעוסק בתורה לעצמו, כי השלמות היא רק בכך שעוסק בתורה לעצמו וגם עם בניו בבחינה של "השקה" זה לזה שזה לימוד התורה הרצוי והמושלם.

ספר להתענין באהבתך

וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה...בְּחִזְקָה יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרָיִם (יג, טז)

למדו חז"ל (מנחות לז). "יָדְכָה" יד-כהה, שהיא של יד שמאל. צריך לדעת מדוע לא בחר ה' ביד ימין שהוא המשובח, לעשות בו המצוה, וחז"ל (שם) אמרו להיותו מכוון כנגד הלב שבשמאל, ודבריהם אמת. אלא שנראה לי לתת טוב טעם, כי הכתוב עצמו נתן טעם הדבר "פִּי פִתְחָק יָד". כי יש לדעת, כי האדון ב"ה יש במדותיו ב' בחינות, הא' תקרא "יד הגדולה" והאחת "יד החזקה" היא ה'יד הגדולה, היא צד החסד והטוב, והיד החזקה היא הגבורה, המשלמת לעושה רע כרעתו. ובהוצאת בני ישראל ממצרים נטה ה' יד החזקה והכה שונאיו עשר

